

PREVEDENA SLOVENSKA KNJIŽEVNOST V KANADI IN AVSTRALIJI

Igor Maver
Univerza v Ljubljani

1 Uvod

V Kanadi in v Avstraliji, dveh poleg ZDA in Argentine najpomembnejših ciljnih deželah slovenskega priseljevanja v 20. stoletju, je bila prevodna ter prevodoslovna dejavnost z nekaj svetlimi izjemami precej skromna, o finančno podprtih založniških možnostih pa v teh deželah, razen samozaložništva in podpore nekaterih kulturnih društev, sploh težko govorimo. Po drugi strani je bilo medkulturno posredovanje v obe smeri seveda odločilno odvisno od prizadevanj posameznih literarnih navdušencev, ki so bili ali so še vedno, poleg svojega prevajalskega dela, pogosto tudi sami izvorni izseljenski književni ustvarjalci v slovenskem jeziku. Poleg prevodne dejavnosti in najpomembnejših prevajalcev ter prevodoslovnih tekstov se prispevek v okviru naslovljene tematike zato le zelo bežno dotika tudi slovenske izseljenske ustvarjalnosti v obeh deželah.

2 Kanada

Raziskovanje izvirne slovenske književnosti v Kanadi vključno s prevedeno slovensko književnostjo je zelo zahtevno, ker je večji del tekstov izšel v samozaložbi, z izjemo nekaterih kulturnih društev ali podpore kanadskih institucij za izseljence. Nekatere črtice in pesmi so bile sicer objavljene v različnih revijah in časopisih oziroma zbornikih, saj posebne založbe v slovenski diaspori nasploh večinoma ne obstajajo in je vse prepuščeno predvsem iznajdljivosti posameznih avtorjev. Kar zadeva prve slovenske prevajalce oziroma kulturne posrednike nasploh, je škof Friderik Irenej Baraga (1797–1868) že sredi 19. stoletja, poleg verskega in misijonarskega deloval tudi na jezikovnem področju na mejnih področjih med današnjo Kanado (Sault Ste. Marie in tudi bolj proti severu)

in predvsem v Michiganu v ZDA, kamor je bil poslan kot misijonar. Poleg svojega dela je pripravil izdaje nabožnih del v prevodu, pričevanj o zgodovini in običajih severnoameriških staroselcev ter slovnice in slovarja očipvejskega jezika, s čimer ga je pomagal ohraniti vse do današnjega dne. Tu gre za pomembno kulturno prevajanje za ohranitev neke domorodske kulture in jezika ne le v duhovnem, ampak tudi v fizičnem smislu, h kateri je Baraga kot slovenski misijonar odločilno pripomogel. V 20. stoletju so izseljenske revije, glasila in časopisi v Kanadi izhajali zgolj v slovenščini, pozneje pa vse pogosteje tudi dvojezično, izdajali so jih društva in zveze, nekatere knjige so izšle tudi s pomočjo Mohorjeve družbe. Glasila, ki so mnoga tudi že ugasnila, so bila pomemben dejavnik ohranitve slovenske identitete v Kanadi, bera je zares bogata, danes pa je osrednja publikacija *Glasilo kanadskih Slovencev / The Voice of Canadian Slovenians* (prim. Maver 2010b).

Prvi pomembni slovenski prevajalec v Kanadi je bil zagotovo Ferdinand Kolednik (1907–1981), veliko je prevajal iz slovenščine v angleščino in francoščino, zlasti povesti in romane Josipa Jurčiča, Frana Saleškega Finžgarja in Ivana Cankarja. Številni njegovi prevodi so bili v času njegovega bivanja tam objavljeni tudi v Kanadi. Dobil je zlato medaljo Francoske akademije (1938) za svoj prevod Jurčičevega *Jurija Kozjaka* v francoščino, kar je bil velik dosežek in zgodnji preboj slovenske književnosti v francoščino in s tem tudi v francosko govoreči Québec v Kanadi. Kolednik je končal študij filozofije in nato študiral bogoslovje na teološki fakulteti v Zagrebu. Kot duhovnik je nekaj časa deloval v Dalmaciji, leta 1935 pa je bil poslan za izseljenskega duhovnika v Francijo. Tam je ostal pet let in v tem času študiral ter doktoriral. Po vojni se je vrnil v Francijo ter se od tam odpravil v ZDA in Kanado. Povsod, kamor je bil poslan, je aktivno deloval med slovenskimi izseljenci. Zgodovinsko povest *Jurij Kozjak* je sam prevedel v deset jezikov, vključno z angleščino seveda, za prevode v druge jezike (med drugim v kitajščino in malgaščino) pa je vselej znal poiskati dobre sodelavce. Skoraj vsem prevodom je Kolednik dodal spremno besedo o pisatelju Josipu Jurčiču, o slovenski zgodovini, o turških vpadih, o stiškem samostanu in o delu stiških menihov v slovenski cerkveni in kulturni zgodovini. Svoje rokopise in mnoge prevode povesti *Jurij Kozjak* Josipa Jurčiča je Kolednik zapustil cistercijanskemu samostanu v Stični. Kot prevajalec je obvladal precej jezikov.

V francoščino je prevajal zlasti Josipa Jurčiča (Kamra 2021) in Frana Saleškega Finžgarja, s katerim sta bila trideset let (1932–1962) v tesnih stikih (Jevnikar 1971). Skupaj s sestro Kati Kolednik-Zupančič je prevajal tudi v nemščino, nekatere Kolednikove lastne knjige pa so bile od druge svetovne vojne do osamosvojitve v Sloveniji zaradi ideoloških oziroma političnih razlogov prepovedane. Za povest *Vozniki* (1940) Filipa Terčelja mu je Francoska akademija leta 1955 podelila nagrado Prix Langlois in šele leta 1967 je postal častni član Društva slovenskih književnih prevajalcev: doma med obema vojnama in vse do 1967 ni prejel nikakršnega priznanja za svoje impresivno prevajalsko delo. Poleg Jurija Kozjaka je Kolednik prevedel v nemščino roman *Deseti brat* Josipa Jurčiča, Finžgarjev zgodovinski roman *Pod svobodnim soncem* in povesti *Dekla*

Ančka in *Strici*, njegovih *Sedem postnih slik* pa v dvanajst jezikov. Leta 1963 je pri založbi Steyler v nemškem prevodu izšel Finžgarjev roman *Pod svobodnim soncem* z naslovom *Iztok* in s podnaslovom *Roman um Justinian und Theodora*. Kolednik je Finžgarja visoko cenil in bila sta trideset let (1932–1962) v pisnih in tudi osebnih stikih. Ohranjenih je 86 pisem, razglednic ali dopisnic, ki jih je Finžgar pisal Koledniku. Ta jih je skupaj s svojimi odgovori shranil in leta 1971 jih je Družba sv. Mohorja v Celovcu izdala v knjigi *Finžgarjeva pisma Ferdinandu Koledniku*, ki jo je uredil Martin Jevnikar, ji napisal tudi uvod in nekaterim pismom dodal pojasnila. Med vojno si na Finžgarjevo željo zaradi cenzure in razmer nista dopisovala. Kolednik je bil sicer večkrat v Ljubljani in je pisatelja obiskoval. Iz Finžgarjevih pisem je razvidno, da je iz ljubezni do slovenstva zelo občudoval Kolednikova prizadevanja, da bi s prevodi seznanil tujce s slovensko literaturo in kulturo (gl. tudi poglavje *Literarnoprevodne izmenjave z jezikoma antične književnosti – staro grščino in latinščino*).

Zdravko Jelinčič (1921–1997) je po drugi svetovni vojni emigriral najprej v Avstrijo in nato v Kanado, poleg svojih lastnih knjig je prevedel delo Martina Bavčerja *Zgodbe Norika in Furlanije*, ki je izšlo v Kanadi (Toronto 1975). Martin Bavče(a)r (1595–1668) je bil doma iz Sela pri Ajdovščini, v Ljubljani je postal jezuit. Kot bogoslovec je bil profesor po raznih krajih (Zagreb, Dunaj, Reka, Gradec), največ časa pa je preživel v Gorici, kjer je nastalo tudi njegovo glavno delo v desetih knjigah (*Historia rerum Noricarum et Foroiuliensium*), za katero je gradivo zbiral skoraj trideset let, a je ostalo v rokopisu. Izšlo je v slovenskem prevodu Zdravka Jelinčiča leta 1975, leta 1991 pa še dopolnjen prevod pod naslovom *Zgodovina Norika in Furlanije* (Bavčer 1991). Jelinčič se je poleg prevajalskega dela ukvarjal tudi z latinsko literaturo na Slovenskem in etruščino (*Etruščina I–III*, Toronto, 1979).

Ivan Dolenc (1927–2006) je veliko storil za slovenski izseljenski tisk v Kanadi, tudi kar zadeva objavlanje literarnih prispevkov in prevodov. 1958 je začel izdajati svojo revijo *Povest (The Story)*, s podnaslovom »Mesečnik za kratek čas«, pomagal mu je pesnik Tone Zagorc z izbori iz del slovenskih in drugih pisateljev, ponatisnil je številne črtice ali odlomke iz literarnih del Janeza Trdine, Ivana Cankarja, Ksaverja Meška, Josipa Jurčiča, Frana Levstika, Frana Milčinskega. V letih od 1976 do 1978 je nato v Torontu izhajala revija, ki jo je urejal Ivan Dolenc, *Dnevnik – Diary / Slovene – Canadian*, ki se je do leta 1983, ko je prenehala izhajati, preimenovala v *The New Canadian Slovene Diary*, njen izdajatelj pa je bil Slovene Canadian Center Ivan Cankar. Med avtorji prispevkov so bili na primer Zdravko Jelinčič, Cvetka Kocjančič, Frank Sehovic, iz ZDA tudi Jack Tomšič, Janko N. Rogelj, Vatro Grill, Ivan Zorman, dr. Rado Lenček, dr. Toussaint Hočevar in drugi (Jurak 1999). Dolenc je v svoji reviji objavljaj tudi prevode slovenskih avtorjev v angleščino, najpogosteje Ivana Cankarja, v prevodih znanega lingvистa dr. Josepha Paternosta (r. 1931) iz ZDA, kakor tudi Danice Dolenc ml. in Birgitte Orešnik. Zdi se, da je izbiral tekste tistih avtorjev 20. stoletja, za katere je mislil, da problema-

tizirajo slovensko bivanjsko in narodnostno problematiko in da so močno prisotni v zavesti slovenskih bralcev oziroma v literarnem kanonu, npr. dela Otona Župančiča, Lojzeta Krakarja, Toneta Pavčka, Tomaža Šalamuna, Janeza Menarta, Neže Maurer, Toneta Kuntnerja, Žarka Petana, tudi Antona Slodnjaka in Franceta Bevka. Na pobudo te revije so slovenska društva v Kanadi pripravila skupne Cankarjeve dneve v Torontu, Kitchenerju, Beamsvillu in St. Catherinesu, revija je bila izredno pomembna za oživitev in ohranitev slovenske besede v Kanadi in nenazadnje tudi za seznanitev s slovensko književnostjo, prevedeno v angleščino. Leta 1973 je izšel Dolencev prevod romana *Vroč dan* (*Trouble in July*) Erskina Caldwellla v slovenščino pri Mladinski knjigi (1967), ki je leta 1980 ponatisnila njegov prevod dela R. H. Haggarda *Salomonovi rudniki* (*King Solomon's Mines*). Izvirna slovenska proza, ki so jo ustvarili slovenski izseljenci v Kanadi, včasih tudi dvojezično, je na relativno visokem umetniškem nivoju ter precej obsežna, med poglavitne avtorje se npr. uvrščajo Ted Kramolc (1922–2013) s svojimi zelo uspešnimi romani in črticami v obeh jezikih, Ludve Potokar, Ivan Dolenc s svojim zanimivim prvim romanom o izseljencu v Kanadi, naslovljenim *Za dolar človečnosti*, Cvetka Kocjančič, Irma Marinčič Ožbalt, Franc Sodja, Miro Rak in še nekateri drugi.

Kar zadeva prevajanje v angleščino, je Irma Marinčič Ožbalt prevedla več literarnih del, npr. Prežihovega Voranca, udeleževala se je znanstvenih srečanj o problemih prevajanja iz slovenščine v angleščino, v razpravi »Slovene Poetry in English: Challenges and Problems« [Slovenska poezija v angleščini: Izzivi in težave] (Ožbalt 1996) na primer predlaga, da naj bi se prevajalec odločil, za koga prevaja, in temu prilagodil prevod, pri tem pa naj bi imel na razpolago več možnosti. Po prvi možnosti, kot pravi, naj bi bil izvirnik za prevajalca komaj kaj več kot vir tem in stilov, ki jih bo svobodno adaptiral v tujem jeziku. Druga možnost pa naj bi bila, da bo prevod čim bližje asociativnim in sintaktičnim izhodiščem, ki jih nudi original. Obstajala naj bi tudi tretja možnost, namreč t. i. ustvarjalno prevajanje, pri katerem pridejo do izraza prevajalčeva soustvarjalne sposobnosti, ki naj bodo v občutljivem sorazmerju z avtorjevo ustvarjalnostjo v izvirniku. Ta tretji način je po njenem mnenju najboljši, zahteva pa od prevajalca odlično obvladovanje obeh jezikov.

Cvetka Kocjančič je pomembna kulturna delavka, urednica in ustvarjalka v Kanadi, v Torontu, ki je postal središče delovanja slovenske diaspore. Napisala je knjigo *Upornik s čopičem: življenjska pot slovenskega izseljenca in slikarja Andreja Štritofa* (Kocjančič 1990, 1993) in jo sama tudi prevedla v angleški jezik kot *Unhappy Rebel: The Life and Art of Andy Stritof*, angleško izdajo pa je leta 1993 financirala multikulturna zgodovinska družba Ontarija s sedežem v Torontu.

Dr. Tom Priestley (1937) je kot znan kanadski slavist in profesor prevedel številne pesmi slovenskih avtorjev, med njimi tudi pesmi Franceta Prešerna, od slovenskih koroških pesnikov v Avstriji pa pesmi Milke Hartman (1992), Janka Messnerja, Maje Haderlap (1998), Gustava Januša, pa izbrane pesmi Kajetana Koviča (2002), Franceta

Balantiča, Alojza Gradnika, Pavla Golie, Mileta Klopčiča, Jožeta Udoviča, Mateja Bora in drugih ter prozo Andreja Capudra. Priestly je pisal tudi o prevajanju knjige Cvetke Kocjančič o Andreju Štritofu (Priestly 1996).

Tom (Tomaž) Ložar, včasih podpisani tudi kot Thomas Lozar (r. 1944) je najbolj ponosen na svoje prevajalsko delo v poeziji, zlasti na prevode pesmi Edvarda Kocbeka. Leta 1990 so v njegovem izboru izšli v dvojezični slovensko-angleški izdaji *Na vratih zvečer / At the Door at Evening* (Kocbek 1990), v treh razdelkih je prevedel 47 pesmi in Kocbeka predstavil kot ekumenskega iskalca Boga v človeku in v naravi, kot krščanskega borca za svobodo slovenskega naroda in končno kot dvomljivca in disidenta (Jurak 1999, 380). Ložar je svoje prevode objavljali tudi v revijah *Slovenija* in *Slovene Studies*, prevajal je Gregorja Strnišo, Rudija Šeligo, Bena Zupančiča, Draga Jančarja in druge avtorje. O prevajanju iz slovenščine v angleščino je pripravil vrsto referatov, ki jih je predstavil na konferencah v Ljubljani, na Bledu, Torontu, Chicagu, Seattlu, razprave o kanadskih avtorjih in prevajanju nasploh. Zapisal je: »Stopnja nevednosti, ki je dovoljena prevajalcu, je v obratnem sorazmerju s pomenom iz jezika, iz katerega prevaja, v primerjavi z jezikom, v katerega prevaja« (Jurak 1999, 380). Ložar se seveda zaveda, da je prevajanje poezije skoraj sizifovsko delo, toda če prevajalcu uspe ohraniti v prevodu tisto, kar je bistveno za posamičen pesnikov glas, in se to sliši v kateremkoli jeziku, potem je pri svojem delu uspel. Zanj je prevajalec kot glasbenik poustvarjalec, ki »igra na nek jezik« (Ložar 1993). Čeprav je v njegovih prevodih našla nekaj mest, s katerimi se Irma Marinčič Ožbalt ne strinja in se ji zdijo sporna, vendarle zapiše, da so Ložarjevi prevodi slovenske poezije v angleščino zelo dobri (Ožbalt 1996).

3 Avstralija

Bert Pribac (1933–2020) je bil pomemben pesnik, kulturnik in esejist v okviru prve generacije slovenske diaspore v Avstraliji po drugi svetovni vojni, ki je poleg svojih lastnih pesniških zbirk pripravil tudi slovenske prevode iz izbrane avstralske poezije 20. stoletja *Vesolje okrog kuščarja: iz avstralske poezije 20. stoletja* (Pribac 2003). Doslej je bil najboljši kulturni posrednik med obema kulturama, slovensko in avstralsko, v omenjenem prevedenem izboru sodobne avstralske poezije pa nastanek sveta, plodnost in povezanost z naravo in še kaj simbolizira kuščar oziroma mavrična kača, ki izhaja iz avstralske domorodske oziroma aboridžinske mitologije. Z nasveti pri izbiri je prevajalcu pomagal David Brooks, pesnik, ki je predaval avstralsko književnost na sydneyjski univerzi in je h knjigi napisal tudi uvod. Pribac se je za svoje prevode posvetoval s pesnikom Tomažem Šalamunom (1941–2014), ki je svoje pesmi bral tudi v Avstraliji, ter z literarnim zgodovinarjem Igorjem Mavrom.

Pribac in Brooks sta pozneje v angleški jezik prevedla nekatere izbrane Kosovelove pesmi, a Kosovelov *Zlati čoln* ali v angleščini *Golden Boat* ni izšel v Sloveniji ali Avstraliji,

ampak v Cambridgeu v Angliji pri ugledni založbi Salt Publishing, brez uradne pomoči iz Slovenije. Kosovelov *Zlati coln*, tako je tudi sam mislil imenovati svojo zbirko, ki pa za njegovega življenja ni izšla, je Pribac po svojih besedah prevajal skoraj vsa leta svojega bivanja v diaspori, saj se je na stara leta vrnil v domovino. Ko je na obisk v Slovenijo prišel avstralski književnik David Brooks, je bil nad delom navdušen in je nato sodeloval pri dokončnih prevodih. Poslal jih je znani reviji v Anglijo, kjer so jih leta 2008 takoj objavili. To je bila prva tako celovita uspešna objava slovenske poezije v Veliki Britaniji nasploh. Prva mednarodna pesniška prevajalska delavnica, pozneje poimenovana po tej pesniški zbirki Srečka Kosovela, je bila organizirana v okviru mednarodnega literarnega srečanja Vilenica leta 2003. V letih, ki so sledila, se je delavnica mednarodno odmevno uveljavila vse do svoje ugasnitve pred nekaj leti, Pribčev prevod in objava Kosovela v angleščini pa je bil njen prvi pomemben in uspešen prevajalski projekt.

Bert Pribac je v letih pred svojo smrtjo izdal še nekaj knjig in pesniških prevodov, na primer knjigo *A Shot in a Silence* (2003), skupaj s Tejo Pribac pa *Zajemalko časa* (2005). Ta obsega prevode petih pesnikov Avstralije, ki jih je izbrala in prepesnila Teja Brooks Pribac v sodelovanju z Bertom Pribcem. Trem prodornim avstralskim pesnikom se pridružuje izmišljeni lik Erna Malleya, ki je pretresel avstralski literarni establišment sredi prejšnjega stoletja in ki je postavil temelje za nadaljnji razvoj avstralske post-moderne poezije, ter nenazadnje Bert Pribac s svojo priseljsko izkušnjo, ki je zaznamovala avstralsko kulturo od samega začetka.

Katarina Mahnič je kot odlična prevajalka, ki je kar nekaj časa preživela »tam spodaj« v Avstraliji, delala za revijo *Misli* in je v slovenščino prevedla izbor iz avstralske proze *Kenguru na plaži: antologija sodobne avstralske proze* ter številna dela znanih sodobnih avstralskih pisateljic in pisateljev, med katerimi so na primer Morris West, Helen Garner, Frank Moorhouse, Tim Winton, Robert Drewe, novozelandski pisatelj C. K. Stead, Kate Grenville, Joan Lindsay (Mahnič 2006). Avstralsko prozo v zadnjem času v slovenščino prevaja tudi Breda Biščak, na primer znanega pisatelja Davida Maloufa.

V okviru izseljenske ustvarjalnosti v Avstraliji (Birska-Škofic 1994; Brgoč 1996, Maver 1999, 2010a) predstavlja poezija prevladujoč literarni žanr, z izjemo Cilke Žagar s svojimi romani. Kar zadeva poezijo, so to bili ali so predvsem Bert Pribac, Pavla Gruden, Ivan Burnik-Legiša, Peter Košak, Jože Žohar in v zadnjih letih še Krissy Kneen, ki sodi že v tretjo generacijo izseljencev oziroma bolje Avstralcev slovenskega porekla. Kneen piše tako prozo kot poezijo izključno v angleščini in šele v zadnjem času preko pisanja odkriva svoj slovenski izvor (Kneen 2015), kmalu pa bo prevedena tudi v slovenščino. Za svojo pesniško zbirko *Eating My Grandmother*, v kateri se pokloni spominu svoje slovenske babice, je leta 2014 prejela pomembno pesniško nagrado Thomasa Shapcotta. Sploh prva izseljenska knjiga v slovenščini, ki je izšla v Avstraliji, je bila pesniška zbirka Berta Pribca (1933–2020), *Bronasti Tolkač* (Pribac 1962). Skupaj z Jožetom Žoharjem, Pavlo Gruden, Danijelo Hliš ter Jožetom Čuješem je

bil Pribac leta 1983 soustanovitelj slovensko-avstralskega literarnega in kulturnega kroga (the Slovenian-Australian Literary and Cultural Circle, SALUK), kot podaljšek pomembne literarne revije *Svobodni razgovori*. V zadnjem času so na primer izšli tudi dvojezični teksti (proza in poezija) v prevodu samih avtoric Drage Gelt *Utrinki / Starburst* in *Dreams of Love / Sanje o ljubezni* (Gelt 2018; 2016) in Cilke Žagar s pesniško zbirko *Od tu do tja, nikjer doma / From Here to There, Nowhere at Home* (2010) ter s svojima prejšnjima uspešnima romanoma (Žagar 1995, 2000).

4 Literatura o prevajanju v slovenski izseljenski skupnosti v Kanadi in Avstraliji

Literature o prevajanju v slovenski izseljenski skupnosti v Kanadi in Avstraliji ni veliko. V članku iz leta 1993 z naslovom »The Problems and Pleasures of Translating from such a Language« [Težave in veselja ob prevajanju iz takšnega jezika] se Tom Ložar učinkovito loteva problematike pesniškega prevajanja na njegovem primeru slovenskega izseljenca (pesnika in prevajalca) v Kanadi.

Irma Ožbalt Marinčič se v članku iz leta 1996, ki nosi naslov »Slovene Poetry in English: Challenges and Problems« [Slovenska poezija v angleščini: Izzivi in težave], analitično posveča pesniškemu prevodom v angleški jezik, omejitvam in težavam v procesu pesniškega prevajanja in navaja več primerov.

5 Zaključek

Pričujoča študija je v prvi vrsti posvečena prevajalskemu delu in kulturnim prizadevanjem slovenskih izseljencev in nikakor ne pregledu posameznih izvornih slovenskih del ali revijalnega tiska na tujem, čeprav so nekatera omenjena zaradi pregleda prevodoslovja ter slovenske prevodne književnosti v Kanadi ter Avstraliji nasploh. Vloga slovenskih izseljencev kot kulturnih posrednikov med obema kulturama oziroma literaturama ter izseljencev kot književnih prevajalcev je namreč odločilna, mnogi tudi sicer pišejo dvojezično. Prav oni so bili gonilna sila prevajanja slovenske književnosti v angleški jezik in obratno, čeprav je treba resnici na ljubo priznati, da je bera prevodov relativno pičila, a so nekateri žanri kar dobro zastopani, predvsem poezija, deloma tudi novelistika. Literarno prevajanje je bilo predvsem odvisno od zagnanih in iznajdljivih posameznikov, predvsem izseljencev, začasnih ali stalnih, v Kanadi so to bili Ferdinand Kolednik, Ivan Dolenc, Irma Marinčič Ožbalt, Tom Priestly in Tom Ložar, v Avstraliji pa Bert Pribac in Katarina Mahnič. V Kanadi je bilo v primerjavi z Avstralijo več izvornih ustvarjalcev, ki so bili tudi prevajalci in ki so v angleščino prevedli pomembna dela iz slovenske književnosti. Leto 1991 je sicer pomenilo prelomnico pri objavah slovenske književnosti iz diaspore v Sloveniji, izseljensko založništvo pa je (bilo) slabo razvito ali

celo neobstoječe, zato je veliko del in prevodov izšlo v samozaložbi ali v okviru nekateri slovenskih društev.

Slovenski literarni ustvarjalci in prevajalci v diaspori prevajajo realnost v književne tekste v dveh različnih sistemih, zato njihovo delo bogati obe kulturi, izvorno ter ciljno. Predstavljajo torej transkulturne ustvarjalce v najboljšem pomenu te besede, ki sodijo v sklop enotnega slovenskega kulturnega prostora po svetu in po drugi strani tudi v okvir kanadskega etničnega mozaika ter avstralske multikulturne družbe.

6 Seznam sorodnih poglavij v monografiji

Prevajalska dejavnost v slovenski diaspori v ZDA med obema vojnoma

7 Priporočena literatura

Jurak, Mirko. 1999. »Kanada«. V *Slovenska izseljenska književnost*, uredili Janja Žitnik in Helga Glušič, 307–384. Ljubljana: ZRC SAZU.

V tem delu se avtor sicer večinoma posveča izvorni literaturi, ki so jo ustvarili slovenski izseljenci, vendar nameni nekaj povedi tudi prevajalski dejavnosti osrednjih kulturnikov iz slovenske diaspore v Kanadi.

Maver, Igor. 1999. »Literarno ustvarjanje avstralskih Slovencev v angleškem jeziku.« V *Slovenska izseljenska književnost, Evropa, Avstralija, Azija*, uredili Janja Žitnik in Helga Glušič, 305–317. Ljubljana: ZRC SAZU.

Avtor obravnava pisanje slovenskih izseljencev v Avstraliji v angleškem jeziku in tako tudi nekatere prevode iz slovenščine in obratno.

Bibliografija

- Baraga, Bishop R. R. (Friderik Irenej). 1878. *A Theoretical and Practical Grammar of the Otchipwe Language for the use of Missionaries and other persons living among the Indians. A Second Edition*. [with:] A Dictionary of the Otchipwe Language, Explained in English. A New Edition. Montreal: Beauchemin & Valois.
- Bavčer, Martin. 1991. *Zgodovina Norika in Furlanije*, prevedel Zdravko Jelinčič. Ljubljana: Slovensko bibliofilsko društvo.
- Birsa-Škofic, Irena. 1994. *Slovenians in Australia*, uredil Keith Simkin. Bundoora: Birsa in La Trobe University.
- Brgoč, Milena. 1996. *Opisna bibliografija slovenskega tiska v Avstraliji*. Melbourne: samozaložba.
- Gelt, Draga. 2016. *Dreams of love: meditations / Sanje o ljubezni: meditacij*. Melbourne: samozaložba.
- Gelt, Draga. 2018. *Utrinki / Starburst*. Melbourne: samozaložba.
- Haderlap, Maja. 1998. *Gedichte/Pesmi/Poems*. Celovec: Drava.
- Jevnikar, Martin, ur. 1971. *Finžgarjeva pisma Ferdinandu Koledniku*. Celovec: Mohorjeva družba.
- Jurak, Mirko. 1999. »Kanada«. V *Slovenska izseljenska književnost*, uredili Janja Žitnik in Helga Glušič, 307–384. Ljubljana: ZRC SAZU.
- Kamra. 2021. »Prevodi Jurčičevih del v tuje jezike.« Zadnjič posodobljeno 13. 01. 2022 <https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/prevodi-jurcicevih-del-v-tuje-jezike/>.
- Kneen, Krissy. 2015. *Eating My Grandmother: A Grief Cycle*. St Lucia: University of Queensland Press.
- Kocbek, Edvard. 1990. *Na vratih zvečer / at the Door at Evening*, uredil in prevedel Tom Ložar. Ljubljana: Aleph.
- Kocjančič, Cvetka. 1990. *Upornik s čopičem: življenjska pot slovenskega izseljenca in slikarja Andreja Štritofa*. Ljubljana: Slovenska izseljenska matica.
- Kocjančič, Cvetka. 1993. *Unhappy Rebel: The Life and Art of Andy Stritof*. Toronto: Multicultural History Society of Ontario.
- Ložar, Tom. 1993. »The Problems and Pleasures of Translating from such a Language.« V *Slovenska beseda v angleškem kulturnem prostoru / Slovene Word in the English Cultural Space*, uredila Jerneja Petrič, 95–104. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Ložar, Tom. 1996. »How Do You Say in English? A. D. Person's Shtick.« V *Ethnic Literature and Culture in the U.S.A., Canada and Australia*, uredil Igor Maver, 179–192. Frankfurt na Majni: Peter Lang.
- Mahnič, Katarina, ur. 2006. *Kenguru na plaži: antologija sodobne avstralske proze*, prevedla Katarina Mahnič. Dob: Miš.
- Maver, Igor, ur. 1996. *Ethnic Literature and Culture in the U.S.A., Canada and Australia*. Frankfurt na Majni: Peter Lang.

- Maver, Igor. 1999. »Literarno ustvarjanje avstralskih Slovencev v angleškem jeziku.« V *Slovenska izseljenska književnost, Evropa, Avstralija, Azija*, uredili Janja Žitnik in Helga Glušič, 305–317. Ljubljana: ZRC SAZU.
- Maver, Igor. 2010a. »Slovenian Migrant Literature in Australia: An Overview with a Reading of the Work of Jože Žohar.« V *Australian Made: A Multicultural Reader*, uredila Sonia Mycak in Amit Sarwal, 173–199. Sydney: Sydney University Press.
- Maver, Igor. 2010b. »Contemporary Slovenian diasporic literature in Canada: introduction.« V *Migrating Memories: Central Europe in Canada. Vol. 1, Literary Anthology*, uredila Vesna Lopičić, 387–396. Brno: Central European Association for Canadian Studies.
- Messner, Janko. 1998. *Básne. Pesmi. Poems*. Celovec: Norea.
- Kovič, Kajetan. 2002. *Kaleidoscope*. Ljubljana: Študentska založba.
- Kosovel, Srečko. 2008. *The Golden Boat: selected poems of Srečko Kosovel*, prevedli Bert Pribac, David Brooks in Teja Brooks Pribac. Cambridge: Salt Publishing.
- Ožbalt Marinčič, Irma. 1996. »Slovene Poetry in English: Challenges and Problems.« V *Ethnic Literature and Culture in the U.S.A., Canada and Australia*, uredil Igor Maver, 205–215. Frankfurt na Majni: Peter Lang.
- Paternost, Joseph. 1970. *From English to Slovenian: problems in translation equivalence*. The Pennsylvania State University studies No. 29. Pennsylvania: University Park.
- Pribac, Bert, ur. 2003. *Vesolje okrog kuščarja: Iz avstralske poezije 20. stoletja*, prevedel Bert Pribac, uvod napisal David Brooks. Ljubljana: Mladinska knjiga, Cankarjev dom.
- Pribac, Bert. 2002 [1962]. *Bronasti Tolkač*. Melbourne: Slovenski klub v Melbourneu; Koper: Capris.
- Priestly, Tom. 1996. »The Unhappy Rebel: Cvetka Kocjančič's Biography of Andrej Stritof and Its Translation into English.« V *Ethnic Literature and Culture in the U.S.A., Canada and Australia*, uredil Igor Maver, 193–203. Frankfurt na Majni: Peter Lang.
- Hartman, Milka. 1992. *Midsummer Night/Kresna noč*, prevedel Tom Priestly. Celovec, Ljubljana, Dunaj: Mohorjeva družba.
- Žagar, Cilka. 1995. *Barbara*. Celje: Mohorjeva družba.
- Žagar, Cilka. 2000. *Magdalena med črnimi opali*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Žohar, Jože. 2004. *Obiranje Limon*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

PREVEDENA SLOVENSKA KNJIŽEVNOST V KANADI IN AVSTRALIJI

V Kanadi in v Avstraliji je bila prevodna ter prevodoslovna dejavnost z nekaj svetlimi izjemami precej skromna, o finančno podprtih založniških možnostih v teh deželah razen samozaložništva in podpore nekaterih kulturnih društev pa sploh težko govorimo. Po drugi strani je bilo medkulturno posredovanje v obe smeri seveda odločilno odvisno od prizadevanj literarnih navdušencev, ki so bili ali so še vedno, poleg svojega

prevajalskega dela, često tudi sami izvorni izseljenski književni ustvarjalci v slovenskem jeziku. Prav oni so bili gonilna sila prevajanja slovenske književnosti v angleški jezik in obratno, čeprav je treba resnici na ljubo priznati, da je bera prevodov relativno pičila, a so nekateri žanri kar dobro zastopani, predvsem poezija, deloma tudi novelistika. Literarno prevajanje je bilo predvsem odvisno od zagnanih in iznajdljivih posameznikov, predvsem izseljencev, v Kanadi so to bili Ferdinand Kolednik, Ivan Dolenc, Irma Marinčič Ožbalt, Tom Priestly in Tom Ložar, v Avstraliji pa Bert Pribac in Katarina Mahnič. V Kanadi je bilo v primerjavi z Avstralijo več izvirnih ustvarjalcev, ki so bili tudi prevajalci in ki so v angleščino prevedli pomembna dela iz slovenske književnosti. Leto 1991 je sicer pomenilo prelomnico pri objavah slovenske književnosti iz diaspore tudi v Sloveniji.

TRANSLATED SLOVENE LITERATURE IN CANADA AND AUSTRALIA

Translation activity both from and into Slovene and translation studies work written by Slovene immigrants have been rather limited in Slovene émigré communities Canada and Australia, with a few notable exceptions, while financial support for publishing is practically non-existent in the Slovene diaspora in those two countries, with the exception of self-publishing and the support of a few cultural associations. As such, cross-cultural mediation in between English and Slovene has depended completely on the efforts of literary enthusiasts who tend to be, in addition to translators, also émigré authors writing in the Slovene language. It was these enthusiasts who have been the driving force of translation of Slovene literature into English, and vice versa, even though it should be noted that the number of translations is relatively low, with some genres, above all poetry and to some extent also novels, nonetheless fairly well-represented. Literary translation has largely depended on enthusiastic and inventive individuals, predominantly émigré authors, such as Ferdinand Kolednik, Ivan Dolenc, Irma Marinčič Ožbalt, Tom Priestly and Tom Ložar in Canada, and Bert Pribac and Katarina Mahnič in Australia. There have also been more original authors who have translated Slovene canonical literary texts into English in Canada, too. And finally, the year 1991, when the country gained its independence, also marked a turning point for publishing Slovene literature from the diaspora in Slovenia.